

СТАНОВИЩЕ

От д-р Таня Панайотова Градинарова, доцент по граждански процес в Юридически факултет на УНСС, член на научното жури за защита на дисертационния труд на Свилен Иванов Жеков, задочен докторант към катедра „Гражданскоправни науки“ на Юридически факултет на Софийски университет „Св. Климент Охридски“ на тема **„Производство за допускане на съдебна делба“** за придобиване на образователната и научна степен “доктор“ по професионално направление 3.6. Право (Граждански процес)

УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА НАУЧНОТО ЖУРИ,

Със заповед № РД 38-609/21.12.2020 г. на Ректора на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ съм определена за член на научното жури за защита на дисертационния труд на **Свилен Иванов Жеков** на тема **„Производство за допускане на съдебна делба“** за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление **3.6. Право (Граждански процес).**

I. Данни за дисертационния труд и докторанта.

1. Представеният за защита дисертационен труд **„Производство за допускане на съдебна делба“** от съдия Свилен Жеков представлява сполучлив опит в българската процесуална литература за актуално изследване на първата самостоятелна фаза от класическата съдебна делба, съхранена като правна уредба от ГПК (отм.), през призмата на новите институти и процесуална концепция на действащия ГПК. Избраната тема има актуален характер поради теоретичните и практически проблеми, които възникват при прилагане на проблематиката, предмет на труда, за които свидетелства значителната по обем и задълбочено анализирана от автора съдебна практика на националните съдилища. Разработката отговаря на критериите за дисертабилност и дава възможност за принос в правото. Съчинението представлява интерес не само от теоретично гледище, но има и практическо значение, като е полезно за бъдещото развитие на съдебната практика.

2. Професионалната биография на Свилен Жеков показва интерес към научни изследвания в областта на гражданския процес.

Дисертантът е магистър по право на Юридически факултет при СУ „Св. Климент Охридски“ от 2009 г. След завършване на юридическото си образование първоначално осъществява дейност като старши юрисконсулт към Държавна комисия по хазарта (2010 г.-2014 г.), а впоследствие – като съдебен помощник във Върховния касационен съд. От м. юли 2016 г. до настоящия момент е съдия, първоначално младши съдия към Окръжен съд – гр. Стара Загора, след което

районен съдия по граждански дела в Районен съд – гр. Стара Загора. Работата му в правораздаването е способствала за осезаемата практическа ползност на труда, съдържащ обстоен и задълбочен анализ на изразени в съдебната практика становища по отделните институти, обхванати от проблематиката на представеното съчинение.

Свилен Жеков е зачислен като задочен докторант в Юридически факултет при СУ „Св. Климент Охридски“ по научна специалност 3.6. Право, докторска програма Граждански процес със заповед на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ № РД-20-68/15.01.2016 г. със срок до 15.01.2020 г. Темата на дисертационния труд е утвърдена с решение на Факултетния съвет на Юридически факултет при СУ „Св. Климент Охридски“ от 12.04.2016 г., като е приет и индивидуалният план за работата на докторанта. Успешно са положени изпитите по английски език (с много добър успех) и по специалността (с отличен успех). В срок дисертантът е представил проект на работата, като е отчислен с право на защита със заповед на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ № РД-20-595/28.02.2020 г. въз основа на решение на Факултетния съвет на ЮФ от 18.02.2020 г. При провеждане на процедурата са спазени изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), на Правилника за прилагането му и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“.

3. Представеният автореферат в обем **от 36 страници** и съдържащата се в него справка за приносите обективно отразяват съдържанието на труда и основните научни постижения. В началото на автореферата коректно са очертани предмета, значението и конкретните задачи на изследването (с.3 -5) и е посочена методологическата му основа, при която авторът с вещина използва критичния анализ на обстойна съдебна практика (с. 5).

4. Публикации. Дисертантът има **три публикации** по темата на дисертацията:

4.1. Съдебна спогодба в производството за допускане на съдебна делба. – Съвременно право, 2019, № 4, с. 22-38;

4.2. Привременни мерки в делбеното производство. – Търговско право, 2020, № 3, с. 49-70;

4.3. Къде и с какви последици се произнася делбеният съд по възраженията.– Lex.bg, 03 август 2020 г.

Публикациите по темата на дисертационния труд са с научно-приложна стойност, направеният анализ и възприетите с тях виждания на автора заемат място в завършения текст на разработката. Дисертантът показва добро научно израстване, като дообогатява и задълбочава пренесените от публикациите аргументи и изводи по предмета на изследване в представената разработка. Броят на публикуваните съчинения по темата на дисертационния труд изпълнява

минималните изисквания по чл. 26 ЗРАСРБ за професионално направление Право.

Представеният дисертационен труд е резултат от работата на съдия Свилен Жеков като задочен докторант към катедра „Гражданскоправни науки“ при Юридически факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ с научен ръководител доц. д-р Камелия Цолова.

II. Обща оценка на дисертационния труд.

1. Дисертационният труд е в обем от **396 страници**, включително съдържание и библиография, която обхваща цитирана литература от общо **88 източника**, от които 84 български и 4 чуждестранни. Направени са 1246 бележки под линия, които включват и анализирана съдебна практика. В структурно отношение съдържа **увод, три глави и заключение**. Предложенията за усъвършенстване на правната уредба са направени систематично в отделните глави, като са обобщени в заключителната част на съчинението. В увода дисертантът е очертал предмета на изследване (с.12), определил е правната същност на делбата (с. 9-11) и е изложил мотивите си за актуалността на темата на разработката (с.9). Постигнато е основното предназначение на този раздел от работата – посочване обхвата на проблемите, които ще бъдат разглеждани и определяне основните цели на дисертацията.

Изложението следва класическия модел на дисертационен труд с предмет изследване на самостоятелно обособено производство. **Първата глава**, озаглавена „*Обща характеристика и образуване на производството за делба*“ (с. 13-128) е посветена на особените условия за допустимост на изследваното производство, особеностите в имуществените права, подлежащи на делба (с. 42-67), специфичните реквизити в съдържанието на исковата молба (основанието за съсобственост) и нейните приложения, както и особеното проявление на материалноправните последици на предявяването на иска за делба на наследствено имущество във връзка с приемане на наследство (с. 112-115). Изложението завършва с анализ на възможната защита на ответника чрез отговор на исковата молба в това особено исково производство, както и проблемите на съотнасянето на института на отговора и свързаните с него преклузии за материалноправните възражения на ответника със съхранените от ГПК (отм.) разпоредби на чл. 341, ал.2 и чл. 342 ГПК (с.121-128).

Същностната част на разработката се съдържа в **глава втора** със заглавие „*Разглеждане на делото*“ (с. 128-263). Последователно и систематично са анализирани спецификите при подготовка на делото за разглеждане, обоснован е извод за неприложимост на приемане на проект за доклад в закрито заседание (с. 131-132), както и особеностите на доклада по делото в първа фаза на делбата, в който според докторанта могат да се открият задължителни и незадължителни елементи (с. 135-144). Изследвани са спецификите при настъпване на преклузия за фактически твърдения в производството през призмата на особените правила

на чл. 342 и чл. 343 ГПК. Обосновано и аналитично е изложението, посветено на особеностите в доказателствената дейност на съда и страните (с. 154-165), както и мотивираната теза на автора за „производна“ доказателствена сила на удостоверението за наследници като особено приложение към исковата молба и основно доказателствено средство при делба на наследствено имущество (с. 158-163). Приносни практико-теоретични моменти съдържа изложението, посветено на споровете по преюдициални въпроси, средствата за тяхното предявяване в първа фаза на делбата, легитимираните за тях лица, както и усложненията, които предизвикват в развитието на производството за допускане на съдебна делба (с. 177-227). Тази част от труда завършва с изследване на спецификите в проявлението на класически институти в разглежданото производство - оттегляне, отказ и изменение на иска, възможностите за приключването му чрез съдебна спогодба, както и схематично изложение на някои специфики при прехвърляне на спорно право и участие на трети лица в производството (с. 227-263).

Третата глава, озаглавена „*Решение по допускане на делбата*“ (с. 263-384) съдържа последователно научно изследване на особеностите в съдържанието на различните хипотези на решение, с което приключва разглежданото производство, правните му последици, както и проявлението на различните видове пороци в него и способите за защита срещу тях. С особено приносни моменти в нея се отличава изложението, посветено на критичния анализ на неправилната съдебна практика за произнасяне със самостоятелен диспозитив по възраженията по чл. 30, ал.1 и чл. 76, ал.1 ЗН (с. 279-282). В заключителната част на дисертационния труд (с. 385-389) са очертани основните изводи на автора и обобщени предложенията *de lege ferenda*. Изградената структура съответства на поставените научни задачи и създава прегледност на изложението.

Дисертационният труд е представен във вид и притежава обем, отговарящи на изискванията на катедра „Гражданскоправни науки“ на ЮФ при СУ „Св. Климент Охридски“, а съдържанието му съответства на условията на чл. 64 от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“.

2. Представеният дисертационен труд съдържа общи достойнства и научно-приложни резултати с приносен характер.

2.1. Темата е сполучлив избор и предоставя възможност на нейния автор за задълбочен анализ и осветляване на теоретичните и практически проблеми, които се пораждат в правораздаването в производството по допускане на съдебна делба. Тя се отличава с актуалност и практическа значимост, която дисертантът правилно подчертава.

2.2. Дисертационният труд разкрива достатъчни теоретични познания по темата, задълбочено познаване и критичен анализ на правната уредба и съдебна практика у нас. Изложението е построено на разбираем правен език. Разработката съдържа коректна полемика и анализиране на различните становища в теорията и

съдебната практика, с умение за извеждане и обосноваване на поддържаните научни тези, с достатъчни аргументи в тяхна подкрепа.

2.3. Изложението представя в логическа последователност цялостно изследване на поставената тема. Стилът на автора е точен, научният анализ в разработката е достатъчен, изложението е стройно и постига убеждаващо въздействие върху читателя. Общото впечатление от прочита на труда води до извод за наличие на умение у дисертанта за самостоятелно мислене и творчески подход при извеждане и защитаване на поддържаните теоретико-приложни тези.

2.4. Дисертационният труд показва характеристиките на научен продукт с добри качества. Поставените на обсъждане отделни проблеми и предложенията са систематично поднесени. Дисертантът използва с лекота общонаучните диалектически и критично-аналитичен метод на изследване и с необходимата вещина прилага научните методи на тълкуване на законовите разпоредби, подкрепени със задълбочен анализ на националната съдебна практика.

III. Научни приноси.

Дисертационният труд съдържа и редица конкретни приносни моменти с научно-приложен характер, по-значимите от които са:

1. Разработката представлява цялостно монографично изследване, посветено на производството по допускане на съдебна делба, съхранено с непроменена правна уредба от ГПК (отм.), през светлината на актуалните институти, въведени с действащия ГПК – отговора на исковата молба и свързаните с него преклузии за фактите, обосноваващи материалноправните възражения на ответника, подготовката на делото за разглеждане в закрито заседание, доклада по делото и свързаните с него преклузии за фактически твърдения и доказателствени искания на страните. В изследването авторът прави сполучлив опит за осмисляне на някои традиционни разрешения в процесуалното право и достига до обосновани самостоятелни тези, някои от които отличаващи се от общоприетите в теорията и съдебната практика. Поставената тема изисква задълбочени процесуални и материалноправни познания, които дисертантът показва в представеното съчинение.

2. Интересно и оригинално е изследването по въпроса за арбитражуемостта на спора за делба при движими вещи (с.17-22), както и изложението, посветено на фингираната правоспособност на заченатия по чл. 2, ал.1, б. „а“ ЗН при делба на наследство и обосноваваната авторова теза за необходимост от спиране на производството за делба (с. 32-35), макар да не се изяснява достатъчно при липса на съгласие между страните кой и въз основа на кое основание постановява спиране.

3. Приносни моменти се съдържат в изследването на значението на удостоверението за наследници като особено приложение и условие за редовност на исковата молба за делба на наследствено имущество (с.71-72), както и възможността ответниците да изпълнят указанията за отстраняване нередовности

в исковата молба, забелязани в хода на производството, ако желаят делбата, обоснована с правото им на делба и съчетаване на процесуалното качество на ищци и ответници (с. 94-95).

4. Подробно и систематично е изложението, посветено на очертаване на спецификите при настъпване на процесуалните преклузии за фактите, обосноваващи материалноправните възражения на ответника в разглежданото производство, както и мотивираната авторова теза, че възраженията по спорните въпроси, неизчерпателно очертани в чл. 341, ал.2, чл.342 и чл. 343 ГПК, не се преклудират с изтичане срока за отговор на исковата молба (с. 123-125).

5. Интересно и сполучливо е изследването, посветено на разликите между материалноправното възражение за недействителност на саморъчно завещание и процесуалното понятие „*оспорване автентичност*“ на същото, като с основание авторът черпи аргументи от задълбочен анализ на съдебната практика при обосноваване на правилната теза за същностна разлика между двата института и оттам – неприложимост на постановките на ТР № 5 от 14.11.2012 г. по тълк.д.№ 5/2012, ОСГТК на ВКС към материалноправното възражение за нищожност на саморъчното завещание (с. 172-175).

6. Изчерпателно и обосновано, с особени приноси моменти е изложението, посветено на разглеждането на преюдициалните въпроси в първа фаза на съдебната делба, разликите в процесуалните средства и последици при предявяването им, мотивирания извод за възможност за ищеца да разшири предмета на делбата по реда на чл. 341, ал.2 ГПК, обоснован с равенството между страните в производството (с. 179-180). Подкрепа заслужава подробно аргументираната теза на дисертанта за обжалваемост на определението, с което съдът отказва да бъдат включени в делбата и други вещи или имоти (с.181-184). С научен принос е разработката в частта на подробното изследване на исковете, които могат и не могат да бъдат съединени за съвместно разглеждане с иска за делба в производството по допускането ѝ (с. 195-227).

7. Последователен, задълбочен и с научен принос е трудът при направения смел критичен анализ на неправилната съдебна практика за произнасяне със самостоятелен диспозитив по материалноправните възражения по чл. 30, ал.1 и чл. 76, ал.1 ЗН (с. 279-282). Интересно и аргументирано е изложението, посветено на особените предпоставки при сключване и одобрение на съдебната спогодба като способ за нетипично приключване на производството за допускане на съдебна делба (с. 238-244). Приноси моменти проличават и в тезата за неприложимост на нетипичните решения – при признание на иска и неприсъствено, в изследваното производство (с. 287-290) въпреки липсата на изрична законова забрана, обоснована със засилените служебни правомощия на делбения съд, особено при определяне на квотите на съделителите в имуществената общност.

8. Теоретичен принос се откроява и при изследването на порока на решението при неконституиране на съсобственик в делбеното производство (с.

335-347) и последователната полемика на автора с поддържаните в теорията и практиката противоречиви становища, както и изчерпателното аргументиране със самостоятелни доводи на нищожността на съдебното решение, а не на делбата, при наличие на този пропуск при конституиране на страните. Макар да не споделям обоснования от автора извод за вида на порока при съдебното решение при неконституиране на съделител, не мога да не отбележа като положителни страни нито логически построеното изложение, аргументиращо застъпваната от него теза, нито умението му да полемизира и проявява самостоятелно мислене, с творчески подход към анализирания в тази част на труда проблем.

9. Положителни черти на труда са обстойното позоваване на национална съдебна практика и представеният от дисертанта задълбочен неин анализ по различни проблеми в рамките на изследваното производство.

IV. Критични бележки и препоръки. По представения дисертационен труд могат да бъдат направени и някои препоръки, които не засягат научните му достойнства, но биха могли да послужат на автора при подготовка на бъдещото му издаване:

1. Нуждаят се от преосмисляне някои от поддържаните от автора становища – напр. крайното виждане, че съдът не може да конституира служебно неконституиран съделител, макар той да е необходим задължителен другар (с.74-75), което влиза в противоречие не само с процесуалната теория, но и с мотивите по т. 6 от ТР № 1/09.12.2013 г. по тълк.д.№ 1/2013, ОСГТК на ВКС, както и мнението, че изготвянето на проекто-доклад в закрито заседание от делбения съд е изключено от особените правила на чл. 341, ал.2 и чл. 342 ГПК – няма пречка проекто-докладът да бъде изготвен и допълнен, ако бъдат отправени искания по двете разпоредби в първо открито заседание. Както е известно, не само в делбеното производство, но и в другите производства, с изключение на тези, които се разглеждат по реда на бързото производство, проекто-докладът в закритото заседание по чл. 140 ГПК е само процесуална възможност, а не задължение за съда.

2. Не споделям и извода, че възраженията по чл. 342 ГПК могат да бъдат направени включително във фазата на устни състезания, ако първото открито заседание е единственото за разглеждане на делото при допускане на делбата (с. 152), както и твърде опасната за правораздаването теза, че се преклудират правата на страната да предяви самостоятелен иск по правните спорове от обхвата на чл. 342 и чл. 343 ГПК извън производството за делба и преди да е постановено решението по допускането ѝ (с.192-194). Не бих могла да се присъединя и към крайното становище, че срокът за оспорване на документ по чл. 193 ГПК не се прилага в производството по допускане на делба поради особената разпоредба на чл. 343 ГПК (с.127), тази норма не е аргумент за поддържаното от автора крайно изключване приложимостта на срока за заявяване оспорване на документ, доколкото има различни хипотези и е необходимо те да

бъдат разграничени. Не споделям и виждането, че оттеглянето на иск за съдебна делба след влизане в сила на решението по допускането ѝ е недопустимо и делото не подлежало на прекратяване, а се *„внасяло в архива на съда“* (с.229-230). Подобен законов термин ГПК не познава, а и аргументи в подкрепа на това изразено само в някои каузални актове на ВКС мнение не са наведени.

3. Части от изложението съдържат ненужен преразказ на законови или общностни текстове (напр. бележка 533 на с.166-167), други – възпроизвеждане на общовъзприети в теорията и съдебната практика постановки, без анализ (напр. за местна подсъдност – с. 26-27; процесуална и материалноправна легитимация – с. 39-40; значението на доклада за правилността на съдебното решение – с. 142-143; за условията за настъпване на преклузиите – с.147-148; за същността и фактическия състав на съдебната спогодба – с.235-237 и др.), които е препоръчително да бъдат избягвани при научно изследване от такъв характер. Други части от разработката намирам, че не са във връзка с поставената тема за изследване – напр. въпросът за отговорността за разноски, който се разрешава във втората фаза на делбата, както авторът сам признава (с.291-299) или съдържат технически въпроси (напр. този за държавната такса за вписване на исковата молба – с. 103-104). Трудът би спечелил, ако анализът и извеждането на спецификите в протичането на производството по допускане на съдебната делба се ограничи до поставения предмет на изследване.

4. На отделни места в труда е необходимо авторът да отстрани констатирани противоречия – напр. тезата, че ако след образуване на делото почине един от ищците *„основание за прекратяване на делото няма“*, но делото трябва да бъде *„прекратено по отношение на починалия ищец, а ищците следва да насочат иска срещу наследниците му, които ще бъдат конституирани като ответници“* (с.32) или тезата, че не подлежи на вписване нередовна искова молба (която е правилна), изразена заедно с виждането, че с едно и също разпореждане тя трябва да се остави без движение и преди да е поправена, да се укаже да бъде вписана (с. 105-106). В отделни части на разработката е препоръчително да се изрази по-ясно поддържаното от автора мнение – напр. как се разрешава конкуренцията между двете особени местни подсъдности по чл. 109 и чл. 110 ГПК – на с. 26-27 има позоваване на един акт на ВКС, но без изразено авторово становище, както и на с. 68 -69 – как процедира съдът при смърт на един от съответниците преди предявяване на иска за делба.

V. Заключение.

За защита е представено цялостно и задълбочено научно изследване с монографичен характер по актуалната тема **„Производство за допускане на съдебна делба“**. Дисертационният труд отговаря на изискванията, предвидени в чл. 6, ал.3 от Закона за развитието на академичния състав в Република България, на чл. 27, ал.3 от Правилника за прилагането му и чл. 64 от Правилника за

условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“. Съчинението съдържа научно-приложни резултати с приносен характер, отразява задълбочените теоретични знания на дисертанта по специалността, разкрива способностите му за самостоятелни научни изследвания и творчески подход към проблематиката, включена в предмета на изследване.

По тези съображения давам своята **положителна оценка** и предлагам на членовете на научното жури да гласуват положително, за да придобие дисертантът **Свилен Иванов Жеков, задочен докторант към катедра „Гражданскоправни науки“ при Юридически факултет на Софийски университет „Св. Климент Охридски“, образователната и научна степен “доктор“ по професионално направление 3.6. Право (Граждански процес).**

гр. София, 21.02.2021 г.

Член на научното жури :

доц. д-р Таня Градинарова